

Twijfels, misleiding en overtuiging op het spirituele pad

William Wilson Quinn

William Wilson Quinn, lid van de Theosophical Society (Adyar) in Amerika, was uitgever van het tijdschrift *The Quest* en assistent-uitgever van de Theosophical Publishing House (Wheaton).

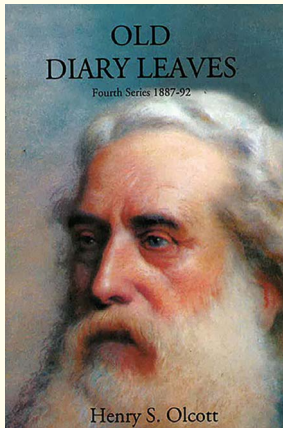
Hij studeerde theologie en klassieke talen.

Onze twijfels zijn verraders en maken dat we het goede verliezen dat we vaak zouden kunnen bereiken, uit vrees om een poging te wagen (Shakespeare).

Na jaren, of zelfs levens, van onrustig en niet aflatend zoeken naar spirituele waarheid, bereikt de serieuze zoeker (de reiziger) steevast een punt op zijn of haar pad dat hem of haar noodzakelijkerwijs dwingt om een radicale en levensveranderende beslissing te nemen. Voor zulke reizigers is deze gewichtige beslissing, deze keuze, er één tussen (1) *het handhaven van de status quo* op het vertrouwde spirituele pad, en doorgaan met het maken van geleidelijke vooruitgang in termen van zelfloosheid en andere daarmee verbonden eigenschappen die nodig zijn om uiteindelijk te worden toegelaten tot een proeftijd als toekomstig chela van de adept of 'Mahatma' in de broeder-/zusterschap van de mensheid of (2) *handelen* op basis van het rotsvaste geloof dat men er klaar voor is, al het vertrouwde en comfortabele achter zich latend, zich hals over kop en zonder voorbehoud stortend op de zoektocht naar proeftijd en chelaschap onder supervisie van de adept tot wie men zich aangetrokken voelt. Deze keuze werd kort en bondig door de adept die bekend staat als Koot Hoomi geformuleerd: *Laat hen die werkelijk verlangen om te leren alles opgeven en tot ons komen, in plaats van te vragen of te verwachten dat wij naar hen toe komen (noot 1*)*

We prijzen ons gelukkig dat we een gedetailleerde beschrijving en analyse hebben van exact zo'n gevolgrijke beslissing die, op één enkele avond, genomen werd door Henry S. Olcott, en dat is nuttig wanneer we de vraag over twijfel versus overtuiging op het hogere spirituele pad onderzoeken. Onder de vele fascinerende verslagen en ervaringen van occulte verschijnselen die door Olcott werden opgetekend in zijn uitgegeven memoires *Old Diary Leaves (Oude Dagboekbladen)* is misschien de meest vermeldenswaardige het verslag van zijn eerste ontmoeting met zijn goeroe, de Mahatma Morya. Deze ongewone ontmoeting vond plaats in de laatste dagen van 1877 op het adres in New York dat Olcott deelde met zijn zuster Mary en met H.P. Blavatsky, die de 'Lamasery' (boeddhistisch priesterverblijf) werd genoemd.

Olcott vertelt dat hij na een lange en vermoeiende dag laat op de avond alleen was in zijn kamer en in zijn stoel rustig zat te lezen: *Heel opeens, terwijl ik met mijn schouder een beetje van de deur afgekeerd zat, was er een glimp van iets wits in mijn rechter ooghoek; ik draaide mijn hoofd, liet mijn boek van verbazing vallen, en zag in zijn grote gestalte hoog boven mij uittorend een oosterling, gekleed in het wit ... Hij was zo'n indrukwekkend grote man, zo zeer doordrongen van de majesteitelijkheid van morele kracht, zo lichtgevend spiritueel, zo duidelijk verheven boven de gemiddelde mensheid, dat ik me verlegen voelde in zijn aanwezigheid, en mijn hoofd en knie boog, zoals je dat doet voor een god of een godgelijkend persoon (noot 2*).*

Olcott wijdt verscheidene pagina's van zijn uitgegeven memoires aan deze bijzondere gebeurtenis waar zijn goeroe, die toen in de Himalaya 's verbleef, hem veel over zijn toekomst en die van H.P. Blavatsky (HPB) openbaarde, en waar hij de gedachten en conclusies formuleert die hij vormde in de jaren die volgden, totdat hij dit verslag schreef. Olcott vertelt onder andere dat, van alle occulte verschijnselen en ervaringen waarvan hij in zijn leven getuige was, *deze de meest gedenkwaardige was vanwege de gevolgen voor het verdere verloop van mijn leven, en dat het de belangrijkste oorzaak was waarom ik de wereld verliet en erop uit ging naar mijn thuis in India.* Het wezenlijkste, met betrekking tot ons onderwerp hier, was zijn verklaring dat hij (tot het moment dat dit gebeurde) zijn weg van het *verbreken van de banden van de omstandigheden* die hem *gekluisterd hielden* aan Amerika niet helder kon zien. Hij concludeerde verder dat, als dit niet was gebeurd, hij zich gedwongen gevoeld zou kunnen hebben om voortdurend zijn moeilijke beslissing uit te stellen tot een meer *geschikt moment*, zoals aarzelende mensen geneigd zijn dat te doen. Toen deze ontmoeting met zijn goeroe werkelijk had plaatsgevonden, werd zijn lot door occulte middelen bezegeld, en *in een ogenblik smolten de twijfels weg* en wees een *heldere vooruitziende blik van vaste wil de weg* (noot 3*).

Het resultaat van de hele gebeurtenis werd kernachtig door Olcott in één zin samengevat, en die laat perfect de kloof zien die gaapt tussen twijfel en overtuiging, overtuiging gebaseerd op weten. Olcott verklaarde het volgende als resultaat van zijn ervaring met betrekking tot (1) het bestaan van de adepten en (2) het besluit om alles achter te laten en een volledige chela te worden: *Hoezeer anderen die minder fortuinlijk zijn ook kunnen twifelen, ik WEET* (noot 4*). De nadruk op 'weet' is van Olcott zelf.

We kunnen veel afleiden uit de ervaring van Olcott voor zover die betrekking heeft op de juiste gemoedstoestand die nodig is om tot de beslissing te komen om jezelf zowel in woord als in *daad* te wijden aan het principe van het eeuwige; liever dan door te gaan een aanzienlijk deel van je energie te richten op wat niet blijvend en voorbijgaand is. Als je zo'n beslissing neemt is het misschien juist om te spreken van een 'intuïtieve toestand' in samenwerking met de 'toestand van het

denken'; het gaat niet om het 'denken' alleen. Wat nodig is om zo'n beslissing wijs en weloverwogen te nemen houdt in dat er samenwerking is tussen het vijfde en het zesde beginsel, tussen *manas* en *buddhi*. Anders gezegd: het gaat om datgene wat strookt met de betere en hogere vermogens van redeneren en intuïtie die achter elkaar als een tandem of in synthese werkzaam zijn.

Het is misschien verleidelijk om van deze enkele ervaring van Olcott een officieel voorbeeld te maken van de beslissing die iedereen die verlangt om tot de hogere niveaus van het spirituele pad te komen ooit op een dag zou kunnen maken: een beslissing om *alles*, of 'de wereld', zoals Olcott die toen kende en beschreef, te verlaten; om zich helemaal over te leveren aan de daaropvolgende tegenslagen van proeftijd en beginnend chelaschap onder één van de adepten. De ervaring van Olcott is echter geen bruikbaar voorbeeld dat van toepassing is op de meesten van deze tijd die zich op het cruciale punt bevinden waarop ze zo'n beslissing kunnen nemen, en dan zo'n belofte doen. De ervaring van Olcott, hoewel inspirerend en verheffend om te lezen, was tegelijkertijd een zeldzame anomalie die slechts van toepassing zou zijn op een uiterst klein percentage van degenen die misschien, om allerlei redenen, in een speciale positie verkeren om de adepten te helpen bij hun missies om spirituele duidelijkheid en verlichting naar de mensheid te brengen. Dit komt doordat deze adepten, zoals ze zelf herhaaldelijk toegegeven hebben, *zelden uiterlijke tekenen laten zien waardoor ze herkend of gevoeld kunnen worden* (noot 5*).

Om eerlijk te zijn zouden de meeste spirituele reizigers het, in de nasleep van zo'n ervaring als die van Olcott, waarschijnlijk als een betrekkelijk makkelijke beslissing beschouwen om het punt te bereiken alles achter te laten en zich volledig over te geven aan het gewijde werk van de adepten. Na een vergelijkbare gebeurtenis zou bij hen ongetwijfeld ook een onwankelbare overtuiging postvatten, zoals dat ook bij Olcott het geval was, met alle snelheid en kracht van een bliksemflits die ogenblikkelijk alle twijfels die ze misschien nog hadden, zou wegbranden.

De moeilijk te nemen beslissing echter, en de beslissing waarvoor de meeste reizigers (sinds de buitengewone, en vrijwillige, veelvuldige verschijningen van verscheidene van deze adepten in de laatste vijftienvintig jaar van de negentiende eeuw) gesteld worden is 'alles achter te laten' *zonder* dat er empirisch bewijs is van hun bestaan, van hun regels en methoden, en hun toezicht op proefpersonen en chela's. Het was een groot geluk voor Olcott dat al zijn twijfels door de overweldigende empirische ervaring van het bezoek van zijn goeroe (ook al was die occult van aard) in een oogwenk verdwenen. Dat leidde voor hem tot de rotsvaste overtuiging van de waarheid van het bestaan van de adepten, het wezenlijke doel en de werkwijzen van hun missie.

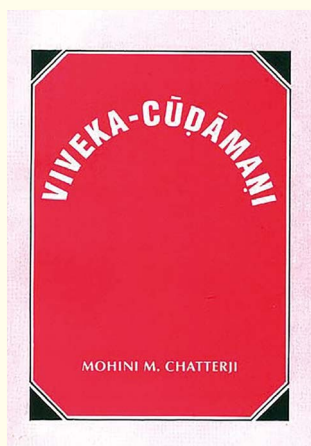
Daarentegen kunnen heden ten dage de meeste spirituele zoekers die de grenzen van de proeftijd naderen *uitsluitend* op hun eigen gezond verstand en intuïtie vertrouwen om deze zwaarwegende beslissing te nemen. Het gaat erom twijfels over het bestaan van de adepten en hun missie uit te bannen en die te vervangen door een onwrikbare overtuiging. Is de beslissing eenmaal genomen en bevindt men zich daarmee in een voorlopige toestand van vrije val, dan volgt een zware

wilsinspanning om *de omstandigheden te dwingen om voor je te buigen* (noot 6*) bij het voortgaan op dit pad om als aspirant en chela 'tot ons te komen', zoals de adept zei. De prachtige gunst die Olcott werd verleend door zijn goeroe Morya was ongetwijfeld welverdiend en voor dat ogenblik noodzakelijk, maar het zou een misrekening zijn voor de spirituele reizigers die nu op het punt staan om zo'n beslissing te nemen, om te veronderstellen dat zo'n gebeurtenis ook in hun geval zou plaatsvinden. Normaal gesproken vereist verdere vooruitgang op het hogere spirituele pad dat het denken en de intuïtie ontwikkeld is tot een punt waar door de reiziger alleen, in afwezigheid van een teken of van verschijnselen van buitenaf, *dezelfde* stalen overtuiging bereikt wordt als die Olcott in zijn Memoires vermeldde. Om twijfel te overwinnen en overtuiging te bereiken op deze manier is echter geen eenvoudige zaak, toen niet, en in de moderne tijd ook niet, ook al bestaan er heden ten dage bronnen die rond 1870 niet toegankelijk waren. Ze zouden nuttig kunnen zijn voor hen die de deur benaderen waardoor zij serieus kunnen vooruitgaan in de richting van chelaschap en inwijding.

Ook al behoort het verkrijgen van overtuiging, zonder dat er uiterlijke bewijzen zijn, vertrouwend op een hechte samenwerking van rede en intuïtie, tot de ware testen om te worden geaccepteerd als chela van een adept, het is wel zo eerlijk te zeggen dat *enige* twijfel kan blijven bestaan in het bewustzijn van een proefleerling, totdat hij of zij dat punt van volledige overtuiging bereikt. De meeste twijfels die bij de reiziger op kunnen komen gaan over de impact die hun beslissing heeft op hen met wie zij samenleven; over de adepten met hun buitengewone vermogens (siddhi's); over de onbuigzame regels en raadselachtige werkwijzen; of de tactieken die zij op hun heilige missie toepassen moeten worden afgezworen voordat zij de proefperiode ingaan. Aangezien de normaal gesproken zevenjarige periode van beproeving de testgrond is voor hen die verlangen chela te worden, kunnen sommige hardnekkige twijfels niet alleen een uitdaging voor de reiziger blijven vormen, maar zij kunnen zelfs door de goeroe worden opgestookt, zoals de smid zijn oven opstookt, door (misschien wat verrassend) de methode van misleiding toe te passen. Misleiding kan bestaande twijfels aanwakkeren en nieuwe twijfels in het denken van de proefleerling oproepen, als proef of hij of zij over voldoende onderscheidingsvermogen en intuïtie beschikt om de misleiding te ontdekken.

Misleiding is een doeltreffende methode, zoals door de adepten zonder blikken of blozen wordt bevestigd, om de toekomstige chela's te trainen en te testen. Zoals Koot Hoomi (KH) verzekerde, *Een chela die in zijn proeftijd is mag denken en doen wat hij wil. Hij wordt gewaarschuwd en bij voorbaat wordt hem gezegd: 'Je zult worden beproefd en misleid door uiterlijke schijn ...'* (noot 7*). KH en Morya waren zich er echter ook allebei terdege van bewust dat voor de Europese heer of dame uit de late negentiende eeuw, en misschien wel voor het westerse denken in het algemeen, misleiding (het bewust iemand bedriegen) werd beschouwd als een tamelijk grote belediging. Meer dan één brief in de correspondentie tussen deze twee adepten en hun westerse chela's bevatte discussies over dit beginsel. Wat deze adepten trachtten over te brengen op deze chela's was hoe hoog de risico's waren bij de training die zij op zich namen, en in het bijzonder in het gebruiken van de wil in situaties waar twijfel kan bestaan, twijfel die vaak voortkomt uit misleiding.

Alleen het vermogen, of de vaardigheid van de toekomstige chela om in staat te zijn misleiding en bedrog te doorzien en de onderliggende waarheid te zien, zou het hem of haar mogelijk maken om door te gaan naar het volgende niveau van training, om de wil te ontwikkelen en, misschien, zelfs bepaalde occulte vermogens. *Wij werken en zwoegen* zegt KH tot slot *en we laten toe dat onze leerlingen tijdelijk misleid worden, om ze middelen te geven daarna nooit meer opnieuw misleid te kunnen worden, en het hele kwaad van valsheid en onwaarheid te zien, niet alleen hierin, maar in veel van hun latere levens* (noot 8*).

Als de proefleerling kan worden misleid, en wanneer zo'n misleiding er bij de misleide persoon toe leidt dat er twijfel ontstaat over vooruitgang op zijn verdere spirituele pad, zoals dat vaak gebeurt, dan is deze mogelijkheid om misleid te worden in feite een belemmering voor vooruitgang op dat pad. Dit komt omdat twijfel (die ook kan worden gedefinieerd als het tegengestelde van overtuiging) onbetwist een hinderpaal en vaak een obstakel is voor occulte training en voor verder opklimmen op het spirituele pad. KH adviseerde één van zijn leerlingen onomwonden: *Pas op, Mohini Mohun Chatterji, twijfel is een gevaarlijk woekerend kwaad* (noot 9*).

Wij maken daaruit ook op, en dat is veelzeggend, dat twijfel een algemeen voorkomend probleem is voor leerlingen die op de proef worden gesteld: *Hoe komt het toch dat twijfels en smerige achterdocht iedere aspirant voor chelaschap lijken te overvallen?* (noot 10*).

De oplossing om deze 'twijfels en smerige achterdocht' te overwinnen is eenvoudiger dan het mag lijken. Zij wordt opgelost door vast te houden aan de wijze raad van de adept Tuitit Bey: *PROBEER. Breng je denken tot rust, ban alle smerige twijfel uit* (noot 11*). Alleen door te *proberen*, en wanneer de reiziger op het pad faalt, door opnieuw te proberen enzovoort. Alleen zo kunnen twijfels die verhinderen dat hij of zij vooruitkomt, uiteindelijk uitgebannen worden uit de psyche. Een besluit om *alle* twijfel los te laten kan tenslotte worden gemaakt. Proberen is nooit een garantie voor succes, maar succes zal nooit bereikt worden zonder iets eerst te proberen. Deze gewichtige beslissing, eenmaal genomen, kan de overtuiging sterken, wat precies overeenkomt met het slotadvies van Tuitit Bey om *je geest te openen voor overtuiging*. Naarmate twijfel wordt uitgebannen groeit de overtuiging evenredig, en groter vertrouwen leidt de reiziger tot de kracht die nodig is om te besluiten '*alles los te laten* en naar ons toe te komen'.

Er is geen tijd geweest, noch in de betrekkelijk korte periode van 'opgetekende geschiedenis', noch in de latere rondes en kleinere cycli van de spirituele evolutie van de mensheid op aarde, zoals zorgvuldig geschetst in HPB's *De Geheime Leer*, waarin de adepten van de spirituele hiërarchie van de mensheid niet, volgens hun traditie, verlangende neofieten als nieuwe proefleerlingen en chela's opnamen voor training en vooruitgang naar adeptschap. Op bepaalde hoogtepunten van deze

cycli, die zowel het einde van een voorbije als het begin van een toekomstige cyclus vertegenwoordigden, zijn buitengewone inspanningen verricht door deze adepten om de oude wijsheid onder een groter deel van de mensheid bekend te maken. Eén zo'n poging, gedurende het laatste kwartaal van de negentiende eeuw, was de publicatie in modern Engels van oeroude spirituele waarheden en beginselen middels de pen van HPB en anderen. Nauw verbonden met het uitgeven van deze informatie waren niet alleen talrijke verschijningen van enkele van deze adepten in die periode, maar, voor de eerste keer in de opgetekende geschiedenis, kwamen ook geschriften voor het publiek beschikbaar in de vorm van brieven met een schat aan feiten en details over hun bestaan, regels, methoden, inspanningen, en missies van deze heilige orde van adepten.

Henry Olcott was, zoals we zagen, zo fortuinlijk rechtstreeks contact te hebben gehad met zijn goeroe Morya, en werd als toekomstig aangenomen chela met zo'n contact ogenblikkelijk en zonder veel moeilijkheden in staat gesteld om zijn beslissing te nemen om alles achter te laten en zijn goeroe te volgen. Ook die reizigers van vandaag, die misschien op het punt staan om zo'n beslissing te nemen, zijn echter op hun eigen wijze gezegend, omdat ze het nooit eerder gekende voordeel hebben

van toegang tot een grote hoeveelheid informatie die door verscheidene van deze adepten geschreven werd. Dat biedt een soort plattegrond of kaart om zulke reizigers wegwijz te maken over hoe je tot chela kunt worden en op kunt klimmen naar de hogere regionen van het spirituele pad. Sinds de publicatie van *Brieven van de Meesters van Wijsheid*, eerste en tweede serie, in 1919, en *De Brieven van de Meesters aan A.P. Sinnett* in 1923, had de wereld in het algemeen en de reizigers in het bijzonder daarin een buitengewone gelegenheid om de waarheid van hun bestaan te beseffen en te aanvaarden, wat een machtig werkend tegengif is tegen twijfel.

Geen enkele van de eerste leden van de Theosophical Society in de jaren tussen 1870 en 1880 had de beschikking over één van dergelijke gepubliceerde brieven. Met uitzondering van mensen als Olcott die rechtstreeks toegang hadden tot de adepten, of de heel weinigen die door middel van HPB toegang tot hen hadden, viel de meerderheid van deze leden, zo zou je kunnen zeggen, in die categorie van reizigers die uitsluitend vertrouwen op verstand en intuïtie om het besluit te nemen alles achter te laten en hun wil te laten spreken bij het volgen van een adept. Vóór 1875 werd kennis over de adepten en hun broeder/zusterschap symbolisch verkregen via traditionele middelen, binnen de esoterische afdelingen van contemplatieve religieuze ordes of geheime genootschappen; het werd niet openlijk verspreid. Dit proces onderging een verandering met de publicatie van de brieven van deze adepten en met de geschriften van HPB over chelaschap en het betreden van het spirituele pad, zodat ieder van de hedendaagse reizigers (waar ze ook mogen zijn) een mogelijkheid en gelegenheid tot hun beschikking hebben over deze waarheden te lezen en zich ermee vertrouwd te maken. Hoe meer de reiziger zich deze literatuur volkomen eigen maakt, hoe minder twijfels hij of zij zou hebben.

Als een slotoverdenking over deze discussie kunnen we het hebben over de vraag van twijfels *aan jezelf*. Binnen deze context zou dit beschreven kunnen worden als een naar binnen keren van grotere bestaande twijfels waardoor de reiziger geplaagd kan worden over de adepten en hun bestaan. Onder deze omstandigheden doet twijfel aan jezelf zich gewoonlijk voor als een vraag of je wel echt over de juiste bagage beschikt om te slagen op het spirituele pad om een chela te worden; of je wel de benodigde moed, kracht, zelfloosheid, naastenliefde en zuiverheid hebt om te slagen. Deze kwestie is echter meer een zaak van innerlijk zelfvertrouwen dan van twijfel over uiterlijke omstandigheden.

Waar twijfel aan jezelf een hinderpaal kan vormen op het spirituele pad, en de betekenis daarvan mag geenszins veronachtzaamd worden, is hij slechts indirect gerelateerd aan dat niveau van overtuiging dat de reiziger moet zien te bereiken over het bestaan van de adepten, hun vermogens (siddhi's), hun harde regels en raadselachtige methoden, de strategieën die gebruikt worden in hun heilige missie, of de noodzaak om alles los te laten en naar hen toe te komen. Binnen deze omstandigheden raakt twijfel aan jezelf ook aan de angst er niet in te slagen om een adept te bereiken, of met hem in contact te zijn, nadat je de moeilijke en vaak onomkeerbare beslissing hebt genomen alles op te geven om dat te doen. Toch kan zulke twijfel aan jezelf ook onder controle worden gebracht, zo niet helemaal overwonnen worden, voordat de reiziger zinvol verder kan gaan.

Twijfel in al zijn vormen kan zowel een hinderpaal zijn als ook een gevaar op het spirituele pad. Zoals KH opmerkte: *Wanneer je eenmaal werkelijk het pad op bent gegaan naar de grote Kennis, betekent twijfelen een risico om waanzinnig te worden; halsoverkop stoppen betekent vallen; terug te gaan is halsoverkop achterover in een afgrond tuimelen* (noot 12*). Terwijl twijfel de voornaamste oorzaak voor krankzinnigheid kan zijn voor hen die op proef zijn aangenomen, of beginnend chela zijn, kan hij de reiziger er ook gemakkelijk toe aanzetten om plotseling te stoppen op het pad. Als de reiziger echter maar iedere dag een zuiver en spiritueel leven leidt, en *probeert*, en blijft proberen, dan zal hij of zij het volgende ontdekken: *Beetje bij beetje zal je zicht helderder worden, je zult merken dat de mist optrekt, je innerlijke vermogens krachtiger worden, je aantrekkingskracht naar ons groeit in kracht, en zekerheid [overtuiging] neemt de plaats in van alle twijfels* (noot 13*). Dan kan de levens veranderende beslissing worden gemaakt om 'alles achter te laten en naar ons toe te komen', zonder afgeleid te worden door onrust, ambiguïteit of verlamme twijfel.

Uit: *The Theosophist*, augustus 2017

Vertaling: Louis Geertman

NB Voor de noten naar de Engelstalige literatuur, verwijzen wij de student graag naar de Engelse versie van dit artikel in *The Theosophist*, te lezen via

<http://www.ts-adyar.org/sites/default/files/pdf/Theosophist/Volumes/Vol138No11%20Aug2017.pdf>

Of scan de QR code met uw mobiel of ipad.

